

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Vande H. Maghet Geertrvyt Abdisse Tot Eisleben

Gertrudis <de Helfta>

T'Hantvverpen, [1607]

Onderwijsinghe voor verscheyden staten der menschen, hoe dat elck sijn beroep Godt magh behaghen ende saligh worden, ende eerst van die vergheleket wordt met eenen edelen voghel. Dat LXXIV. Capittel.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43080

Onderwijfinghe voor verscheyden staten der menschen, hoe dat elck in sijn beroep Godt magh behaghen ende saligh worden, ende eerst van die verghelckent wordt met eenen edelen voghel.

DAT LXXIV. CAPITTEL.

Al se eens bat doo? tenen die een seer groote begheerte hadde / soo heeftse dusdanighen antwoordt ontfangen? Segt hem van mijnen wegghen / is dat hy wilt met my versaeint worden doo? de bereeninghe van een gemeynsame liefde / dat hy hem beneerstige als eenen edelen voghel sinnen nest te stellen aen mijn voeten / ghemaectt vande tacken van sijn eyghen verbrozpenheyt / ende lof mijnder weerdicheydt / inden welcken hy ruste doo? een gheduerighe ghedachtenisse van sijn versmaeytheyt / want den sterffelijcken mensch is van hem seluen altyt gheneyghyt tot het quaet / ende traegh tot het goet / teni zy dat hy doo? de gratie boozcomen worde / laet hem oock dicwils mijn berricheyt ouerpeyssen / ghedachtich zijnde hoe vaderlijck dat ick beteydt hen om hem te ontfanghen na den val / als hy doo? leetwesen tot my keert. Maer alst hem lust vanden nest na de velden te vliegghen / laet hem van comen tot mijnen schoot / ende daer ouerpeyssen doo? een beminneude. danckbartheyt de verscheyden welbadan / die ic hem doo? de bouen-ouertuyt bloeyentheyt van mijn goedertierenheyt / ontmet ende bywillich schencke. Maer ist dat hem noch berder ghelieft de vlogghalen synder begheerten tot hooghet dingen tot te strecken /

soo laet hy hem als eenen snellen arent verheffen bouen sijn sekten / dooz beschouwinghe der hemelscher dinghen / bliegghende na mijn aensicht / opghelicht zijnde dooz het bestaen der liefden / met de vloegelen der Seraphinne / ende laet hem bemercken den Coninc in sijn ciraet / met het claer ghesicht des verstandts. Maer nadurael dat het niet en is dooz desen teghenwoordighen tijdt / datmen langhe can staen in het scherp ghesicht des beschouwinghs / het welck men hier nauwelijcks op een selsame ghegunde ure / ende wepnigh gheduerende vercright de vloegelen wederom / t'samen sijn te de dooz ghedachtenisse van sijn eygen berwoyentheydt / laet hy hem terstontt wederom te nestwaerts begeuen / ende laet hem daer bliuen rusten / ter tijdt toe dat het hem wederom lust dooz dancksegginge te bliegghen tot de luyfliche velden / ende hy verbolgh / hy in opghetrockentheydt der sielen gherake tot het sop van de Goddelijcke beschouwinghe. Ende dus die wils dese dinghen hernemende ende veranderende / t'z dat hy ingaet dooz kennisse van sijn eyghen broosheyt / oft wtgaet om de weldaden Godts te ontfangen / oft oock verheuen wordt dooz beschouwinghe der hemelscher dinghen / laet hem altydt binden de gheneychlyckheden van de hemelsche blijschappen.

*Onderwijsinghe van een ander, die door dry vingeren
Godts ghetrocken wordt.*

Ghedachtigh oock zijnde een seker persoon / die hem aen haer deuotelijck hevolen hadde / die na dat hy het blomke van sijn eerste seucht verquist hebbende / als de werelt nu verlatende

boozts

boorts aen beloofst hadde den Heere te dienen
 onder het cleedt der Religien. / haer dan bekeer-
 rende tot den Heere / heeft sy hem gegeuen haer
 herte / begeerende dat hy dooz de liefde daer hy
 haer dooz beloofst hadde (ghelike int voozhaelbe-
 blicke) dat hy haer dooz de weldaden van sijn
 Goddelijke vertroostinghe soude storten als
 dooz een gote / aen sulche die dat ootmoedelick
 van haer begheerden / oock nu hem soude ghe-
 weerdighen te doen / tot sijnen eyghen meesten
 lof / boorts tot vertroostinghe ende profijt van
 den boort. persoon. Terstont heeftse gesien dat
 haer herte inde gedaente van een gote verheuf
 wert / ende ghestelt aen het honichbloepende
 herte handen minnelicksten Iesus de Sone
 Godts / die hem veropenbaerde aen haer / als
 sittende op sijnen Conincklijcken stoel. Doen
 heeftse ghesien dien persoon daerse booz bat co-
 mende booz den Heere / eertweerdelyc sijn knien
 bughende. Dat den welcken de Heere seer
 minnelick sijn sincker handt wistreckende /
 heeft gheseyt: Ich sal hem ontfangen in mijn
 onbegripelike almogentheyt / en onbespoor-
 liche missheyt / ende aldersoetste goedertieren-
 heyt. Ende soo in dese woorden scheen de Heere
 dien persoone te gheuen dzy vingeren van sijn
 sincker handt / te weten: den boortsten vinger /
 den middelsten vingher / ende den hertvingher /
 op de welke vingheren die persoone daer en-
 teghen behendelyck leyde / oock sijn dzy vinge-
 ren van sijn sincker open handt / te weten: den
 hertvingher op den hertvinger des Heeren /
 den middelsten op den middelsten / ende den
 boortsten op den boortsten. Het welck ghedaen
 sijn de / heeft de Heere sijn handt om ghekeert /
 soo dat de vingheren vanden persoone onder
 Z z schenen

schenen ende die banden Heere boue / daer mē
 Dry ma- de te kennen gheuonde d'z manieren / dooz de
 nierē om welcke de booz. persone sijn handelingē sou-
 alle onse de beneerstighen te schicken. Ten eersten als
 handel- hy eenigh werck soude willen aengaen / dat hy
 ghen vel dat met ootmoedicheydt des herten soude vō-
 te bestie- ghen aen de almoghentheyt Godts / belijden-
 ren. dat hy eenen onnutten knecht is / als die de
 1. groenscheydt van sijn teucht verquist hadde
 luttel acht nemende op Godt den Schepper /
 begheerende ende biddende dat hem dooz de
 Goddelijcke almoghentheyt cracht soude ghe-
 geuen worden om wel te wercken. Ten twe-
 den dat hy belijde dooz de onbespoorzijcke mis-
 2. heydt Godts / dat hy onweerdich is om te on-
 sanghen den inbloet vande Goddelijcke wer-
 schap / om dat hy tot sulcken eynde van kind-
 af sijn sinnen niet gheoeffent en heeft om te
 studeren in Goddelijcke saken / maer dat hy
 die dickwils ghebruycht heeft tot inenschelij-
 ke ydelheyt / ende ydele glorie / ende soo hem
 verdrinckede inde diepste valleye des ootmo-
 dicheyts / laet hem opt hoogste beneerstighen
 om vant tytelyck ontsagen zijnde / hem te be-
 commeren met de Goddelijcke beschouwingē /
 ende laet hem beneerstigen om de wtbloeyen-
 de riuieren vande Goddelijcke milicheyt die in
 hem ouerbloeyen na gelegentheyt der plaetsen
 ende des tijts sijnen euen naesten wt lieften
 3. mede te deplen. Ten derden dat hy met de
 grootste danckbaerheyt ontfange / dat de Hee-
 re dooz sijn goebertierenheyt wt loutere mil-
 cheyt hem gegeuen heeft dien goeden wille / dooz
 den welcken de twee booz. dinghen ghevocht
 worden. Ende de Heer schein ooc aen den hert
 binger van sijn sincker handt te hebben eenen
 rinck

rinck van slechte stoffe/die een costelijck ghe-
 steente hadde als van een vierighe roodicheyt/
 waer dooz sy heeft verstaen dat dooz den rinck
 te kennen wert ghegheuen de verworpen con-
 versatie banden voorsz. persoon die hy Godt
 op geoffert hadde/als hy de werelt verliet ende
 beloofde dat hy Godt soude dienen. Maer
 dooz den steē de goedertierentheyt bande God-
 delijcke miltheyt/ die de Heere daer toe be-
 weeght/dat hy hem dooz de goedertierentheyt
 van sijn Goddelijcke miltheyt om niet als wt
 loutere gheuade instoort dien goeden wille/ op
 dat alle sijn wercken dooz den Heere volmaect
 worden. Ende daerom de vops/ dat is / de
 meyninge van sulcken persoon/ en behoorden
 anders niet te zyn als lof ende daneksegginge
 dooz sulcke de aldermeewerdichste gawe bande
 Goddelijcke miltheyt. Sy heeft doek verstaen
 dat soo dicwils dien persoon doozt medewert-
 ken des Heeren eenigē goeden wille volbroch-
 te/dat de Heere die terstont als inde ghedaente
 van eenen costelijcken rinck stack aen sijn
 rechter hant/dien verthoonende als daer me-
 de glorieerde/aen alle sijn hemelsch heyt/om
 dat hy sulcken gifte van sijn bruyt/dat is/van
 de siele van dien persoone ontfanghen hadde/
 waer dooz alle de hemelsche bozghers ghelockt
 zynde met sulcken affectie tot dien persoone
 beweeght worden / als oyt Princen lieffelijck
 sonnen beweeght worden tot de bruydt van
 haren Coninck/ belijdende datse hem soo beel-
 liefde ende ghettouwicheyt schuldich zyn / ge-
 lijck beraemt dat de Princen souden betoonē
 aen de wtuercozen bruyt van hemmedē Heere.
 Ende alle die hulpe die de triumphante Kerc-
 ke schuldich is/ende vermacht te betoonē aen

358 Het III. Boeck vanden invloed des
de Kercke die noch op aertryck strijdt/ alle die
geuen sy aen dien soo menich reysen/ als sy op
de maniere als boozseyt is van Godt ghelockt
worden.

Item, een ander onderwysingbe om te nestelen
inde helen des muers, dat is inde wonde
vande syde Christi.

Nestinge
inde vō-
de vande
syde Chri-
sti
Mē moet
Chrillum
navolgen
en meelt
in dry din-
ghen.
1. Dat mē
in allen
tegespoet
tot het ge-
bet moet
loopen.
2. Mē
moet sijne
naesten
in vōor-
den, ver-
ken, ende
ghelaet
stichten
met een
goet voor-
beeld.
Item/ soose deuotelgher booz eenē anderen
persoon dat/ heestie dese onderwysinghe ghece-
ghen, na de welke hy alle syn handelinge sou-
de beschicken/ te weten/ dat hy synen nest sou-
de maken inde helen des muers vande salthe-
ste syde ons Heeren Jesu/ ende in het opperste
van het hot rustende soude synghen honich
de steenrotse/ dat is: de soeticheyt vande me-
ninghe wt het Goddelijck herte van Jesu.
Ende soo na dat hy inde heylighe Schriften
opt neerstichste coste bespozen de handelinge
Christi/ dat hy hem oock so beneestigen soude
die na te volghen in alle de boozbeelden. Ende
sonderlinghe in dzy: waer van d'eerste is/ dat
de Petere dickwils heel nachten was int gebet
bolherdende / waerom dat hy oock in alle tri-
bulatien ende tegenspoet sal moeten sijn toe-
vlucht nemen tot het ghebet. Ten tweeden
ghelyck de Heere ginct preken dooz alle de ste-
den ende castelkens/ dat hy oock hem beneest-
stige/ niet alleen met de woorden/ maer oock
in alle werck oft ghelaet/ oft in alle beweginghe
ghe sijns lichaems/ synen euen naesten te stiche-
ten als eenen boozspieghele. Ten verden/ gelike
Christus de Heere verscheyden weldaden aen
de behoeftige bestiet heeft / soo sal hy oock dese
weldadt aen synen naesten besteden / dat soo
wan

wanneer hy booz hem neemt wat te doen oft te spreken / soo sal hy dat eerst boozcomen met dusdanighe meyninghe / dat hy dat eerstgancs beuele den Heere inde vereeninghe van syn volmaeckste wercken / op dat het bestiert soude worden na synen loffelgcksten wille / tot salicheyt van alle de ghemeynte. Ende na dat hy dat volbracht heeft / laet hem dat da wederom offeren inde selfste vereeninge de Sone Godts om te verbeteren ende weerdelyck te presenten aen Godt den Vader tot senen eewighen lof. Sy heeft oock verstaen / dat soo wanneer dien persoon wilde wtgaen wt den nest dat sy dzy stocken moeste ghebruycken / den eenen om te gaen / ende de twee om op te steunen : den eenen aen de rechter sijde / den anderen aen de linker sijde. Den eersten stock moet dan zijn een deuote liefde / te weten: Dat hy alle de menschen inde liefde Godts geern na syn vermogen tot Godt soude trecken / ende elck een gheerne soude behulplich zijn ter eeren Godts / inde vereeninghe van die liefde / waer door Godt ghebrocht heeft de ghemeyne salicheyt vant menschelyc geslachte. Den tweeden stock die sy moet ghebruycken aen de rechter handt / moet zijn de ootmoedige onderwozpinge : waer door hy alle menschen om Godts wil begheert onderwozpen te zijn / ende laet hem seer wachten dat niemant t'zy ondersaet oft ouerhoofst in syn woordē oft werckē verargert en worde. Maer den derden stock daer hy door ter linker sijde ondersteunt wort / moet zijn een sochbuldighe bewaringhe / te weten: dat hy door syn wterste beste hem seluen soo hylwe / dat hy noyt eenighe blecke / t'zy door gedachten / woorden / ende wercken cryghe / waer door hy oock de

3. Met
vrat mey
ninge dz
vvy alle
de vvoor
den ende
vvercken
stieren
moeten.
Onse
vvoorden
en vvere
kē moete
den Sone
Godts ge
offert
vvoorden
om verbe
tert te
vvoorden.

360 Het III. Boeck vanden invloed des
minste gramschap Godts op hem soude ver-
wecken.

Een andere onderwijsinghe beduydt
door den Throon.

Te wijlen sy soek bat booz een ander per-
soone/so is haer vertoont gelworden den staet
vant leuen van die persoone op dese maniere.
Want sy is veropenbaert gelworden booz den
throon Godts als booz haer timmerede eenen
fraepen thoon van viercaute gesteenten/ende
sy ghebruyckte als puer gout tot moztel/ende
sontwylen sittende steundese op den thoon
diese timmerde / maer sontwylen opstaende
dedese haer beste om dien hooger te tijneren.
Maer dooz dese herstaen heeft dat dooz de ghe-
steenten beduydt werden verscheyden swaric-
heden / waer mede de gauen Godts bewaert
werden/ende edel gemaect inde siele van dien
mensch. Want de heere maect booz syn we-
uerozen hier den wech swaer : op dat soo sy
genoechten namen op den wech daer dooz niet
bergheten en souden de dinghen vant Vader-
landt. Maer dooz het gout waer mede de ghe-
steenten t'samen vergadert werden / werdt te
kennen ghegheuen de Gheestelijcke gracie die
se hadde/waer mede datse moeste t'samen hech-
ten alle tegenspoet ende swaricheyt / soo wtet-
lijck als van binnen met een volke betronwen
tot de boozderinghe des salicheyts. Maer dooz
dien datse sontyts sittende inden thoon ruste
werdt te kennen ghegheuen datse sontwylen
berheught werdt int ghenieten vande Gods-
delijcke vertroostinghe. Ende dooz datse we-
derom opstaende timmerde / werdt te kennen
ghe-

Het pro-
sijt vande
besvuer-
nisse.
Vvacom
dat Godt
sijn vt-
uerozen
de vvegh
svaer
gmaecte.

ghegeuen de geduerighe oefſſeninge der goeder wercke/ waer dooz sy van dage tot dage voortderde ende verheuen weet tot ue volmaectheyt.

Een onderwijſinghe van eenen anderen, wiens leuen beduydt werdt door eenen boom.

Alſſe doek booz een ander bat / ſoo is haer ſtaet aen haer dus veropenbaert gheworden. Sy heeft gheſien eenen ſeer ſchoonen boom booz den thron der glorien vande maerſtey Gods/ wiens ſtrupck en tacken waren rontſom dooz groenicheyt ienchtich/ maer de bladeren die glinſterden als gont blinkende / op welcken boom climmende de perſoon daerſe booz bat als met een instrument / ſommighe tackkens af ſnede die nu begosten doze te worden/ de welke afgeſneden zynde/ ſo verſchreuen haer ende wert haer ghegeuen terſtondt vanden thron Gods eenen tack die vol cleyntackkens was vande ſelfſte verbe als de boom was / den welcken sy ſoude inten inde plaetſe daer de andere afgeſneden waren/ die ſoo haest als hy daer by gheboeght werdt/ terſtont vattende ſcheen boozts te brengen een vrucht van roode verbe. De welke de boozſ. perſoone afpluckende dien gheoffert heeft den Heere/ ende de Heere hadde wonderlyck ſyn welbehaghen daer in. Want dooz dien boom wert beteckent de Keligie/ inde welke die perſoone daerſe booz bat ghegaen was om Godt te dienen. Dooz de gulde bladeren werden beduyt de goede wercken dieſe inde Keligie vrucht/ de welke dooz de berdienſten van een van haer maegſchap / die haer tot de Keligie ghelept hadde/ ende dooz de noot begheerten ende ghebeden haer den Heere

beholen hadde/ soo veel te weerdiger gherekent werden/ als het gout te bouen gaet andere metaken. Dooz het instrument waer mede sy de dooze tackskens afsneet/ wert te kennen ghegeuen het oplicht op haer ghebzeken / de welcke sy bekennende dooz weerdighe penitentie / afsneet. Dooz den tack oock die haer ghegheuen wert vanden thsoon Godts/ om te inten inde plaetse handen afgesnede tack/ wert te kennen ghegeuen de volmaectheit van het heylichste leuen Christi Jesu / die dooz medewerkinghe der verdiensten haers voorsz. maeschaps alre ghereet is om elck van haer ghebzeken te betrouwen. Daer-en-bouen dooz de bzuichte die sy pluckende den Heere offerde wert beduyt den goeden wille/ diese hadde om haer gebzeken te verbeteren. Waer in de Heere hem seer beuenght/ want veel meer hout hy vande goeden wille van een oprecht herte / als van groote wercken sonder puere mepuinghe.

Hoe aen
genaem
de Heere
is de goe
de wille.

Onderwijsinghe voor eenen ghekeerden persoon.

Na dese dinghen biddende dooz twee personen die haer deuotelijc beholen waren/ van welckens staet sy nochtans niet en wiste / soo heeftse gheseyt tot den Heere: Ghy Heere die de herten kent van allen / ghetweerdicht v aen my onweerdighe wat te kennen te gheuen van dese twee/ sulcks als uwen wille behagelijc is/ ende dient tot hun salicheyt/ soo heeft haer den Heere voorszgehouden de twee andere beropenbaringhen die haer een weynigh tijts te bouen ghedaen waren van twee andere personen/ dooz de welske sy doen ghebeden hadde/ waer van d'een was geleert/ ende d'ander ongeleert/ doch

doch oock bekeert ghelyck d'andere/seggende/
 dat sy de selfste veropenbaringhe vande booz-
 gaende ghedaen oock aen dese te kennen soude
 gheuen tot hun onderwijnghe. Ende de heere
 beeter noch by gheboeght/door de vyf booz-
 gaende / ende dese twee volghende veropenba-
 ringhen sal elck mensche/van wat oorden oft
 auynt dat hy is / booz hem vindē een genoegh-
 same onderwijnghe. De veropenbaringhe van
 booz den gheleerden persoon was dusdanigh.
 Alsoe booz hem hat/ soo antwoorde de heere:
 Ick hebbe hem genomen met myn Apostelen
 op den berch vant nien licht. Waerom na de
 wtlegginghe vande namen der Apostelen die
 op den berch ghenomen werden/ sal dien per-
 soon hem beneerstighen/om syn leuen te schic-
 ken. Beeter dan wort ghenoeit te zijn beken-
 nende/daerom so sal hy in alle de Schrif-
 turen die hy leest hem beneerstighen om door blytich
 aentmercken te bespozen dat hy syn seluen ken-
 ne om dit wel te verstaen: als hy yet leest van
 de ghebreken oft deughden/laet hem neerstelyc
 ouerweghen / oft hy in hem yet vande sonden
 vint/oft hoe veel dat hy in die denicht ghebooz-
 dert heeft / ende soo volcomentlycker hem sel-
 uen kennende / laet hem oock na het beduydt
 vanden naem Jacobus / die te seggen is eenen
 bertreder / oft die eenen onder de boete hout/
 neersticheydt doen/ in hem seluen mannelijck
 woestelende/ om alle ghebreck te ouerwinnen/
 ende tot de denicht die in hem ghebreect ghe-
 troutelijck te voorderen. Maet om dat Jo-
 hannes beduyt/inden welcken is gracie / laet
 hem dagelijcks ommers een ure tusschen dach
 ende nacht/s' mozghens oft s' auons/oft alst
 hem best te passe comt hem astrecken vant
 wter.

Hoe dat-
 men de
 H. Schrif-
 ture lesen
 sal.

werlyck binnentwaerts/ om hem met my te
becommeren/ ende te sien wat mynen wille is/
ende na dat ick hem dan instorte / dat hy my
loue oft dancke vooz myn weldaden die ick soe
aen hem/ als aen alle de gemeynte gedaen heb-
be / oft dat hy vooz de sondaren oft ouerleden
sielken s bidde/ laet hem dan daer in hem naer
sijn cleyn vermoghen oeffenen/ soo langhe als
hy vooz hem ghenomen hadde.

*Onder wysinghe voor een onghelerde
persoone.*

De veropenbaringe vooz de onghelerde per-
soone was dese. Sy was daer mede beswaert
dat haer dochter datse graos beletsel hadde in-
ghebet dooz verscheyden sozghen die het ampt
medebzocht daerse inne was. Daerom alse
vooz haer bat/ so heeftse dusdanigen antwoort
ontfanghen vanden Heere: Ick en hebse daer-
om niet bereosen/ datse my maer een ure inden
dagh soude dienen / maer wel daerom datse
den heelen dagh sonder ophouwen by my sou-
de zyn/ dat is/ datse alle haer wercken achter
volghens volbzenghe tot mynen lof/ met sul-
ken meyninghe / al oft sy wilde vidden / ende
daer by/ alse altydt dese deuotie boeghen/ datse
in allen haer werck het welck sy dooz haer of-
ficie doet/ altyt beghere / dat al die haren ar-
beyt ghenieten/ niet alleenlijck en souden ver-
maecht worden naer den lichaem/ maer oock
mochten ghetrocken worden inden gheest tot
myn liefde/ ende datse mochten versterct wor-
den in alle goet/ ende so menichmazl als sy dat
doet/ soo vielderlep tafel gherechten van haer
wercken ende arbeyt schijnt sy my te bereyden
met een de aldersoetste sarsse.

Daer

Hoe die
lecken
ende on-
ghelerde
hun vre-
erlijck
wyck
moeten
doen.